

Sygn. akt: I Ns 831/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Rejonowy w Gorlicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Joanna Zaryczny

Protokolant: sekr. Aldona Pierz

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2017r. w Gorlicach na rozprawie

sprawy z wniosku D. T., S. T., G. T., T. T., R. K.

przy uczestnictwie M. S., R. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po A. S.

I. stwierdza, że spadek po A. S. s. S. i G., zmarłym dnia 14.07.2014r. w N., ostatnio stale zamieszkałym w S., na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 21 grudnia 2006r. nabyła H. T. zd. K. c. K. i W. w całości;

II. zasądza od uczestników M. S. i R. S. solidarnie na rzecz wnioskodawców D. T., S. T., G. T., T. T., R. K. solidarnie kwotę 855,00 zł (osiemset pięćdziesiąt pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 720,00 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje ściągnąć od uczestników M. S. i R. S. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Gorlicach kwotę 633,00 zł (sześćset trzydzieści trzy złote) tytułem wydatków tymczasowo pokrytych ze środków Skarbu Państwa.

SSR Joanna Zaryczny

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...),

4. (...)

- (...) G.

- (...) G.

- (...) (nr KW (...))

G. (...)

UZASADNIENIE

do postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 16.02.2017r.

do sygn. akt I Ns 831/16

o stwierdzenie nabycia spadku po A. S.

Wnioskodawczyni H. T. wystąpiła z wnioskiem wniesionym 13.08.2014r. o stwierdzenie nabycia spadku po A. S. zmarłym 14.07.2014r., zamieszkałym w S. – na podstawie testamentu; obciążenie kosztami uczestników. Jako uczestnicy wskazani zostali bracia zmarłego M. S. i R. S.. Podała, że w skład spadku wchodziło gospodarstwo rolne o pow. 2,3683 ha, położone w S. i nieruchomości te wyczerpują prawie cały spadek.

W trakcie postępowania wnioskodawczyni zmarła (23.06.2016). W jej miejsce wstąpili synowie: R. K., D. T., G. T., S. T., T. T., którzy podtrzymali wniosek.

Uczestnicy M. S. i R. S. wnieśli o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy, ponieważ jako świadek na testamencie podpisała się A. K. będąca synową wnioskodawczyni, na rzecz której zostało w testamencie dokonane przysporzenie. Nadto przedmioty wymienione w testamencie nie wyczerpują całości spadku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca A. S. zmarł 14.07.2014r. w N., ostatnio stale zamieszkiwał w S..

(okoliczność bezsporna: odpis skrócony aktu zgonu – k.10)

Spadkodawca miał dwóch braci M. S. i R. S.. Nie zawierał związku małżeńskiego, nie posiadał dzieci, rodzice nie żyli. Od około 2003r. pozostawał w związku konkubenckim z wnioskodawczynią, która była wdową. Wnioskodawczyni miała 5 synów: R. K., D. T., G. T., S. T., T. T.. Do około 2009/2010r. spadkodawca pracował w (...) Oddział (...).

(okoliczność bezsporna: odpis skrócony aktu małżeństwa – k.4, odpisy skrócone aktów urodzenia – k.10, zapewnienie wnioskodawczyni – k.18/2, uczestników – k.18/2, 19)

W skład majątku spadkowego po A. S. wchodziło gospodarstwo rolne o łącznej pow. 2,3683ha, położone w S., obejmujące nieruchomości działkę nr (...) o pow. 2,0357ha pole uprawne oraz nr (...) o pow. 0,33ha zabudowana domem drewnianym około stuletnim, krytym dachówką cementową o pow. około 80m⁽²⁾, bez wody bieżącej i gazu, a także budynkiem gospodarczym do kapitalnego remontu lub rozbiórki ze względu na zły stan techniczny około 100m⁽²⁾, murowano-drewniany kryty dachówką cementową około stuletni. (...) objęte są KW nr (...), zostały nabyte na podstawie postanowienia tut. Sądu z 11.08.2006r. sygn. Ns (...)o zgodny dział spadku po rodzicach S. S. i G. S..

Do spadku po spadkodawcy należą także środki zgromadzone na rachunku bankowym w Banku Spółdzielczym w G., które na datę śmierci spadkodawcy były w wysokości 9.674,21zł.

(dowód: postanowienie tut. Sądu z 11.08.2006r. Ns(...)- k.3, odpis KW nr (...) – k.4, wyrys z mapy ewidencyjnej – k.4, wypis z rejestru gruntów – k.4, informacja BS w G. z 05.01.2015r. – k.26)

Spadkodawca A. S. sporządził testament własnoręczny 21.12.2007r., w którym wyrażając ostatnią wolę podał, że przepisuje dz. nr (...) i (...) wnioskodawczyni. (dowód: testament własnoręczny z 21.12.2007r. – k.4)

Testament został sporządzony własnoręcznie przez spadkodawcę i przez niego podpisany. Na prośbę testatora na testamencie podpisali się także sąsiad H. M. oraz synowa wnioskodawczyni A. K.. Wolą testatora było, by jego majątek został przekazany konkubinie, z którą planował zawarcie związku małżeńskiego. Nie miał dobrych relacji z uczestnikami – braćmi.

(dowód: zapewnienie wnioskodawczynie – k.18/2, zeznania świadka H. M. – k.31/2, A. K. – k.32, opinia biegłego grafologa inż. R. B. – k.37-65)

Spadkodawca przekazał testament wnioskodawczynie kilka lat przed śmiercią.

(dowód: zapewnienie wnioskodawczynie – k.18/2)

(...) ujęte w testamencie wyczerpują prawie cały spadek, ponieważ przedstawiają łącznie wartość od około 167.642,00zł do 263.256,00zł, w tym:

- dz. nr (...) o pow. 2, (...) pole uprawne od 122.142,00zł do 162.856,00zł przy przyjęciu 6-8,00zł/m²,

- dz. nr(...)o pow.0,33ha 16.500,00zł do 26.400,00zł przy przyjęciu 5-8zł/m²,

- dom drewniany około stuletni kryty dachówką cementową o pow. około 80m², bez wody bieżącej i gazu od 24.000,00zł do 26.400,00zł przy przyjęciu 300-800,00zł/m,

- budynek gospodarczy do kapitalnego remontu lub rozbiórki ze względu na zły stan techniczny około 100m², murowano-drewniany kryty dachówką cementową około stuletni - 5.000,00zł do 10.000,00zł przy przyjęciu 50-100,00zł/m².

Środki zgromadzone na rachunku bankowym 9.674,21zł, to około 5,46% - 3,5% całości spadku.

(dowód: informacja US w N. z dnia 21.06.2016r. – k.104)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedstawionych przez strony dokumentów, których ostatecznie wiarygodność i autentyczność nie zostały zakwestionowane, nie wzbudziły także podejrzeń Sądu.

Uczestnicy kwestionowali autentyczność testamentu spadkodawcy, lecz wątpliwości te rozwiła opinia biegłego grafologa inż. R. B., która była jasna i stanowcza, nie została przez strony zakwestionowana.

Zeznania świadków H. M. i A. K. Sąd ocenił jako wiarygodne. Opisali okoliczności, w jakich złożyli podpisy na testamencie spadkodawcy. Sąd nie znalazł podstaw, by je podważyć.

Zapewnienie wnioskodawczynie było szczere i wiarygodne. Bacząc, iż przez 11 lat pozostawała w związku konkubenckim ze spadkodawcą, brak podstaw do kwestionowania twierdzeń, że zamierzali sformalizować swój związek i że wolą spadkodawcy było przekazanie majątku na rzecz konkubiny.

Sąd nie dał wiary tej części zapewnieniom uczestników, w których podnosili wątpliwości dotyczące zdolności spadkodawcy do testowania z uwagi na jego stan psychiczny lub używanie alkoholu. Ostatecznie zarzuty powyższe wycofali i zdolności do testowania nie kwestionowali.

Sąd rozważył, co następuje:

Stanowisko wnioskodawców zasługiwało na uwzględnienie.

Na podstawie art. 926§1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu.

Według ustawowego porządku dziedziczenia w razie braku małżonka, zstępnych i wnuków oraz rodziców, do całości spadku dochodzi rodzeństwo (art. 931-933 k.c.).

Zgodnie z art. 948 k.c. testament należy tak tłumaczyć, ażeby zapewnić możliwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy. Jeżeli testament może być tłumaczony rozmaicie, należy przyjąć taką wykładnię, która pozwala utrzymać rozrządzenia spadkodawcy w mocy i nadać im rozsądną treść.

Spadkodawca A. S. pozostawił testament własnoręczny. Testament własnoręczny jest ważny, jeżeli spadkodawca sporządzi testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą (art.949§1 k.c.).

Testament spadkodawcy z dnia 21.12.2007r. został w całości napisany i podpisany przez A. S., opatrzony datą.

Nie zostały wykazane okoliczności, które podważyłyby zdolność testatora do sporządzenia ważnego testamentu, w tym stan wyłączający świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, pod wpływem groźby (art.945§1 k.c.).

Na ważność testamentu nie wpływa okoliczność złożenia na dokumencie podpisów przez świadków, w tym A. K. będącą synową osoby, na rzecz której nastąpiło przysporzenie w testamencie. Okoliczność ta mogłaby skutkować nieważnością testamentu, a to na podstawie art.957 k.c. Jednak wyłączenia dotyczące bycia świadkiem mają znaczenie dla tych rodzajów testamentów, w których świadkowie są elementami niezbędnymi do ważności dokumentu, tak jest np. przy testamencie allograficznym (art.951 k.c.), ustnym (art.952 k.c.), podróznym (art.953 k.c.). W sprawie niniejszej okoliczność podpisania testamentu przez świadków nie ma znaczenia dla ważności, ponieważ ocenie podlega własnoręczne i opatrzone podpisem oświadczenie woli testatora. Podpis świadków stanowi swoiste superfluum, którym testator chciał zapewnić wykonanie swojej ostatniej woli.

Testament obejmuje jedynie nieruchomości, podczas gdy w skład spadku wchodziły także środki zgromadzone na rachunku bankowym.

Art.961 k.c. stanowi, że jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobę tę poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku.

Artykuł 961 k.c. ma charakter normy interpretacyjnej. Jeżeli z treści testamentu ustalonej zgodnie z dyrektywami wynikającymi z art. 948 k.c. wynika, że chodzi o ustanowienie zapisobiercy a nie o powołanie spadkobiercy, przepis ten nie znajduje w ogóle zastosowania. Ustawodawca, mając na uwadze motywacje działań osób sporządzających akt ostatniej woli przyjął, że przeznaczenie określonej osobie przedmiotów majątkowych wyczerpujących prawie cały spadek jest przejawem woli uczynienia tej osoby swoim następcą prawnym pod tytułem ogólnym, a więc spadkobiercą. O tym, czy przedmioty przeznaczone w testamencie oznaczonej osobie wyczerpują prawie cały spadek decyduje rzeczywiście porównanie ich wartości z wartością przedmiotów pominiętych. Jeżeli przedmioty majątkowe pominięte mają wartość znacznieszą w relacji do rzeczy i praw objętych testamentem, to wówczas stosowanie art. 961 KC jest wyłączone. Decyduje tu zobiektywizowana wartość gospodarcza. Nie chodzi więc tu o znikomą wartość tych przedmiotów, lecz o wartość mającą gospodarcze znaczenie (postanowienie SN z 03.11.2004r. III CSK 472/03, Legalis 277086, z 28.10.1997r. I CKN 276/97 OSNC 1998/4/63, uchwała SN z 16.09.1993r. III CZP 122/93 (...)).

Wartość nieruchomości wchodzących w skład spadku, według przeliczników stosowanych przez Urząd Skarbowy w N., wynosi od 167.642,00zł do 263.256,00zł. Zaś wartość środków na rachunku bankowym 9.674,21zł. Całość masy spadkowej przedstawia zatem wartość od 177.316,21zł do 272.930,21zł. Środki na rachunku bankowym stanowią około 5,46% do 3,5% wartości masy spadkowej.

Na podstawie powyższego przeliczenia Sąd przyjął, że nieruchomości ujęte w testamencie wyczerpują prawie cały spadek, dlatego wnioskodawczynię uznać należy za spadkobiercę powołaną do dziedziczenia całego spadku, nie zaś za zapisobiercę. Taki sposób interpretacji testamentu stanowi także przejaw jego tłumaczenia zgodnie z wolą testatora, co potwierdzają zeznania świadków.

Reasumując przy zastosowaniu art.961 k.c. Sąd orzekł jak w pkt I.

Na zasadzie art.520§3 k.p.c. jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika.

Interesy stron były sporne, ponieważ wnioskodawczyni domagała się stwierdzenia nabycia spadku na podstawie testamentu, zaś uczestnicy na podstawie ustawowego porządku dziedziczenia.

Wnioskodawczyni uiściła opłatę od wniosku 40,00zł, była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika ustanowionego z urzędu r.pr. A. G.. Następcy prawni wnioskodawczyni byli reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika ustanowionego z wyboru. Uczestnik M. S. był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika ustanowionego z wyboru, uiścił zaliczkę na poczet opinii biegłego 500,00zł. Referendarz tut. Sądu przyznał biegłemu wynagrodzenie za opinię w wysokości 690,00zł, które do 500,00zł zostało wypłacone z zaliczki, a 190,00zł tymczasowo ze środków Skarbu Państwa. Sąd przyznał pełnomocnikowi wnioskodawczyni z urzędu tymczasowo ze środków Skarbu Państwa wynagrodzenie w kwocie brutto 443,00zł.

Na podstawie art. 520§3 k.p.c. Sąd zasądził od uczestników solidarnie na rzecz wnioskodawczyni kwotę 855,00zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, na które złożyły się opłata 50,00zł, wynagrodzenie pełnomocnika 720,00zł oraz opłata skarbową (17,00zł x 5).

Na zasadzie art.113 ust.1 u.k.s.c. w zw. z art. 520§3 k.p.c. Sąd nakazał ściągnąć od uczestników na rzecz Skarbu Państwa wydatki tymczasowo poniesione ze środków Skarbu Państwa, tj. część wynagrodzenia biegłego 190,00zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu wnioskodawczyni 443,00zł.

SSR Joanna Zaryczny

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)M. S.,
4. (...)
5. K.. (...)
- G., (...)